

Nuuk, 19. juli 2021

Høringssvar til Forslag til Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om Ældretalsmand (Ændring af sekretariatet)

Rådet for Menneskerettigheder har modtaget høringen om udkastet til ændring af Inatsisartutlov om Ældretalsmand og har følgende bemærkninger, som vi håber vil blive taget godt imod af Naalakkersuisut.

Rådet for Menneskerettigheder finder det i udgangspunktet positivt, at Ældretalsmandsinstitutionen søges styrket ved oprettelse af et selvstændigt sekretariat.

Selvom det ikke står i Inatsisartutlov nr. 37 af 28. november 2019 om Ældretalsmand at Ældretalsmandsinstitutionen (ligesom Børnetalsmandsinstitutionen, Handicaptalsmandsinstitutionen, Ligestillingsrådet samt Rådet for Menneskerettigheder) har et menneskeretligt mandat og fundament, så anser Rådet for Menneskerettigheder beskyttelsen og rådgivningen af ældre i samfundet som et menneskeretligt arbejde.

Ældre i samfundet nyder de samme grundlæggende menneskerettigheder som alle andre, herunder retten til at beskyttes mod diskrimination. Derfor bør det overvejes, om Inatsisartutlov om Ældretalsmanden, ligesom de øvrige talsmandsinstitutioner og menneskerettighedsråd, skal baseres på en menneskerettighedstilgang.

For eksempel fastslår FN's Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder, at enhver har ret til en passende levestandard, der er tilstrækkelig for personen selv og personens familie, herunder ret til tøj og bolig og til en fortsat forbedring af levevilkår. Dette gælder selvfølgelig også ældre borgere.

Anser man Ældretalsmandsinstitutionen som en menneskerettighedsinstitutionslignende enhed, så bør man tage FN's Paris Principper vedrørende nationale menneskerettighedsinstitutioner, som også ligger til grund for f.eks. Inatsisartutlov om Rådet for Menneskerettigheder, med i overvejelserne. Paris Principperne vedrørende nationale menneskerettighedsinstitutioner handler bl.a. om, at sikre institutionerne den nødvendige politiske uafhængighed og at sikre, at institutionerne finansieres således, at de kan løfte deres arbejde uafhængigt af myndighederne.

I dette høringssvar er der derfor to ting vi ønsker at fremhæve i den henseende:

- a) Det er et positivt skridt mod øget politisk uafhængighed, at der etableres eget sekretariat til Ældretalsmandsinstitutionen. Det er dog fortsat et udtryk for en

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit
Grønlands Råd for Menneskerettigheder

sammenblanding af interesser, og ikke i tråd med Paris Principperne, at Ældretalsmanden udpeges af Naalakkersuisut – udpegningen bør mindst ligge i parlamentet sådan som det også er tilfældet for medlemmerne af Rådet for Menneskerettigheder. Denne pointe gælder i øvrigt også Børne- og Handicaptalsmændene, samt Ligestillingsrådets medlemmer, som fortsat udpeges af Naalakkersuisut – regeringen som de i sagens natur har en monitoreringsrolle over for.

- b) Det fremgår ikke klart af høringsmaterialet og lovændringsforslaget, hvad den samlede bevilling til Ældretalsmandsinstitutionen bliver. Af FL2021 kan ses, at der for nuværende bevilges 800.000kr årligt til Ældretalsmanden. I ændringsforslaget oplistes etableringsudgifter til 100.000kr samt et yderligere tilskud på 950.000kr til varetagelse af sekretariatsfunktionen, også i første overslagsår. Skal disse beløb lægges sammen og forventer Naalakkersuisut, at Ældretalsmandsinstitutionen kan opretholde et kontor, alt inkl. til mindst to fuldtidsansatte for 200.000kr årligt? Vi ønsker at advare mod, at der afsættes for få midler til driften af Ældretalsmandsinstitutionen.

Rådet for Menneskerettigheder har i dag en bevilling på 915.000kr årligt, et beløb der ikke blev hævet ved lovændringen i 2018 og etableringen af rådets eget sekretariat i 2019, med den konsekvens, at rådet ikke kan fuldføre de i loven bestemte opgaver. Til sammenligning vurderer Rådet for Menneskerettigheder, at vores rådsarbejde først fuldt ud understøttes med 3 årsværks ansættelser; en administrativ medarbejder samt to faglige medarbejdere. Vil minde om, at rådet har søgt en merbevilling for nu andet år i træk.

Et andet forhold vi vil opfordre til overvejes i forbindelse med forslaget til ændring af loven om ældretalsmanden er, hvad Ældretalsmandens rolle over for Rådet for Menneskerettigheder skal være i fremtiden. I dag er de to andre talsmænd samt formanden for Ligestillingsrådet faste medlemmer af Rådet for Menneskerettigheder. Rådet har i de forgangne år inviteret Ældretalsmanden til rådsmøderne og har nydt godt af vedkommendes deltagelse. Vi undrer os over, at Ældretalsmanden som eneste talsmandsinstitution ikke er fast medlem af rådet.

Til slut vil vi spørge, hvad Naalakkersuisuts planer er for den mere langsigtede udvikling og styrkelse af menneskerettighedsområdet. I dag er der et virvar af love og institutioner som helt eller delvist har menneskerettighedsbaserede mandater. Ingen af de etablerede institutioner og råd har forpligtelse til at koordinere med hinanden på anden vis end, at børne- og handicaptalsmændene samt ligestillingsrådsformanden er medlemmer af Rådet for Menneskerettigheder. Strukturelt er enhederne ikke bundet sammen. Det betyder, at menneskerettighedsarbejdet i dag udføres i 4-5 siloer, uden at nyde godt af faglig sparring, og uden at kunne opbygge den nødvendige faglige menneskeretlige kapacitet.

Særligt for Rådet for Menneskerettigheder, som er en form for paraply på menneskerettighedsområdet og skal varetage alle fagområder, også ældres

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit
Grønlands Råd for Menneskerettigheder

menneskerettigheder, er situationen kritisk, da der ikke i med den nuværende bevilling er midler til at ansætte fagligt personale.

Skal der opbygges faglig kapacitet på menneskerettighedsområdet er det derfor Rådet for Menneskerettigheders klare anbefaling, at alle institutioner sikres nok midler og en stærk struktur som sikrer en høj grad af faglighed og faglig sparring, ud over den helt nødvendige politiske uafhængighed som med indeværende forslag f.s.v.a. Ældretalsmanden forbedres en smule. Vi vil dog igen advare imod, at man med en for lille bevilling og uklarhed om mandatet for institutionen igen etablerer et sekretariat, som ikke kan løfte det lovbestemte mandat.

Vi medsender Rådet for Menneskerettigheders hørings svar vedrørende den af det tidligere Naalakkersuisut foreslåede menneskerettighedskommission, som vi ikke kan undgå at anse som havende relevans for indeværende lovforslag. Samtidig vedhæfter vi et læserbrev formændene for Ligestillingsrådet og Rådet for Menneskerettigheder skrev i forening tidligere på året.

Med venlig hilsen

Sara Olsvig
Formand, Rådet for Menneskerettigheder